

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSERE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI DR. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek.

~*~

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések ju-
tányos árban főlvétenek. — Kéziratokat nem
adunk vissza.

„A zsidóság eszméi és tanai“ az unitárizmus szempontjából.

Régi vágyamat és óhajomat teljesitem, midőn dr. *Venetier Lajos* 1904-ben megjelent könyvéről: „A zsidóság eszméi és tanai“-ról irok néhány szót.

Teszem ezt az „Unitárius Közlöny“ hasábjain azért, mert tudom és érzem, hogy keresztény részről az *unitáriusok szabad-
elvű ujságja* az a hely, melyben a zsidóságnak e kiváló könyvé-
ről megemlékezni kell. Teszem ezt bizalommal és nyugodt lelki
ismerettel, mert ismerem az unitárius szellemet, ismerem egy-
házunk fejének, valamint e lap szerkesztőjének nézetét, gondo-
latát, mely lehetővé tette, hogy Kolozsvárt is a legtestvériesebb
viszonyban legyen egyházunk a zsidóság liberális részével.

Nem ismertetni, nem részletezni akarom e könyvet, csak
mint szintén vallási ügyben dolgozó szerény munkás rá akarok
mutatni egy erőteljes munkára, mely míg mi az unitárizmust,
a *tiszta kereszténységet* emeljük ki a többi vallások közül, hogy
bebizonyítsuk ennek feltétlen igazságát, addig az annak a
bebizonyításán fáradozik, hogy a *kereszténység altruizmusa ott
gyökerezik a zsidó vallás alapgondolatában* s nincs az evangeli-
umnak olyan passzusa, olyan humánus gondolata, melyhez majd-
nem szó szerint hasonlót ne lehetne ősi könyvükben is találni!

Sokan a más vallásuak között talán csodálkozva nézik
írásomat, hogy jól látnak-e!? Én a *keresztény* asszony, az *unitá-
rius* eszmében utazó munkás, a szüntelenül *Jézus Krisztus* esz-
méit dicsőítő felolvasó, magam teszem szóvá ezen „merénylő“
könyv esetleges igazságát!!

Mélyen tisztelt olvasó közönség! Én *Derzsi Károly* liberális
eszméitől áthatva fogtam kezembe a tollat, dr. *Boros György*,

— ki gyönyörű missziót teljesített és teljesít még ma is a keresztény-zsidó barátság érdekében — volt szerény kis irodalmi munkásságomnak legelső pártfogója, útmutatója és támogatója; elejétől kezdve pedig az utolsó óráig *Ferencz József (az unitárius püspök)* csodálatosan tág látókörű szelleme annak állandó iránymutatója. Én pedig ezen vezetőimtől mindig azt hallottam, azt tanultam, hogy a zsidó vallás külsőségei és ceremóniái dacára alapjában véve mint tisztá, *egy Istent hirdető*, humanus és józan vallás, nagy és nemes szerepet játszik a világ vallásainak történelmében.

Én is hiszem, hogy az említett könyv ambiciózus, nemesen önérzetes írója egy kis vágást akart adni a kereszténységnek, mikor ki tudja hányszor megsértett büszkeségében merészen oktatólag veti oda előszavában, hogy: „Tanulja meg a keresztény olvasó e könyvből, hogy a kereszténységnek parányival sem tulajdonítható valamelyes fensőbbség a zsidóság felett s tanulja meg belőle a zsidó olvasó, hogy büszke önérzettel vallja magát azon közösség tagjának, mely először ismerve fel az igazságot, meghivatott, hogy az Egyetlen Istennek világhosszágában *mindennapos vértanúsággal* hirdesse s megvalósítsa azt az eszményt, mely majdan Hitben és Szeretetben egyesíteni fogja az egész világot.“

A mi lapunk elég igazságos, elfogultlan és szabadelvű lap ahhoz, hogy nyíltan bevalljuk benne, miszerint az idézet megdöbbentően merész mondás, *bátor és önérzetes beszéd!* De vajjon csakugyan *sújtólag* hat ez a kijelentés a keresztény vallásra? A többi egyházak bizonyára azt fogják mondani, hogy igen, ez egy égbekiáltó igazságtalanság és sértés Krisztus vallására nézve; de az unitarizmus csak örvendve felelheti a velünk szembeállni kívánó bátor harcosnak, hogy az a *vonal*, melyet ő von képzeletben a különböző vallásokon keresztül, mintegy összekötve azokat az *igazság eszméi* által, nemcsak az ő vallásának igazságát jelenti, hanem mindazon vallásnak — s így első sorban a keresztény vallásnak — is igazságát, melyben az alapigazság fonalát *ily könnyen át lehet vezetni*, sőt egyik-másik ágánál *megizmosodva* fel lehet azt találni!

Ezt a számottevő vallásokon *vörös vonalként* keresztül húzódo igazság kimutatását *Jenkin Lloyd Jones* is gyönyörűen ismertette egy tanulmányában, melyben Mózes, Jézus, Socrates, Buddha eszméit egymás mellé állítva, mint rokon és testvéreszmék vannak feltüntetve s *Derzsi Károly* kitünő fordításában az *unitárius füzetekben* is megjelentek.

A mai kereszténynek nevezett antisemita világban, midőn oly játszva s meggondolatlan naivsággal dobjuk oda a világnak,

hogy: „megcsalta a zsidó“, „kiszipolyozta a parasztot a zsidó“, „elitta a pénzét a zsidónál“ stb., tehát sohasem a *csalás*, az *uzsora*, az *iszékösség* vagy *korcsma* ellen küzdenek, (mert hát ha ezáltal a mi társadalmunkat is érné egy kis lecke vagy veszteség), hanem megelégszünk azzal, ha szidjuk a „zsidót“ — hadd álljanak itt szószerint azon *unitárius* szavak is, melyek a többek között *Mózesről* és *követőiről* a legigazságosabban nyilatkoznak.

„... a világ még sohasem szolgáltatott igazságot annak a népnek, mely a Mózes vezetése alatt a 13-ik században (Kr. e.) kimenekült rabszolga csoportból támadott; a népnek, melynek országa „három continensnek lett országújtjává“ s melyből a világnak három nagy *egységhevő* vallása származott, u. m. a judaizmus, keresztény vallás és a mohamedanizmus. Mikor számba vesszük azt a befolyást, melyet az Ó-Testamentum prófétái a világ *erkölcsi* és *lelki* életére gyakoroltak; mikor megbecsüljük a zsoltárok hatását s a Jób könyve irodalmi értékét; mikor megmérjük a keresztény vallás mélységeit s a Mohamed kardjának civilizáló súlyát: *akkor s csakis akkor mérhetjük meg azt az árnyékot, melyet ez a hősi alak a késő századokra vetett és vet!* Ha tudni akarjuk mit tett Mózes a világ javára: jussunk eszünkbe, hogy Jézus és az ő tanítványai, Pál és az első keresztény martirok, valamint az erőnek ama hatalmas áramlata is, mely a zsidó gondolkodáson és valláson keresztül a mai korba it áthatott, mindezek a Sinai nagy hőstől indultak ki s szállottak át hatásukban napjainkra. A zsidókat helyesen nevezte valaki „a középkor sarának“ Egyetemeket állítottak, az európai kereskedelmet szervezték és fenntartották akkor, mikor éppen ez a kereskedelmi közlekedés volt legfőbb eszköze a haladásnak s a civilizáció terjedésének; megkedveltették a tudományt, előre vitték a gyógyászatot, ápolták a nevelésügyet ép azokban az időkben, midőn a babona volt Európa vallása, midőn vakhit s sötét tudatlanság uralkodott a lelkekben. *Maimonides*, a 12-ik század világossága; *Mendelsohn* Mózes, Németország mai tudományos műveltségének egyik előhírnöke; *Spinoza*, a világhírű bölcsész; *Heine*, *Auerbach* és még sokan képviselik a közreműködők ama hosszú névsorát, kik — a Mózes népe közül — a mai kor gondolkozásához és műveltségéhez hozzájárultak. Ily messzire, mintegy 32 századra, veti le árnyékát az egyiptomi rabszolga gyermeke.“

„Mózes népe adott a világnak mélyebb lelki vigasztalást, adott tisztább hitet s reményt, de a Mózes története vigasztalanul megható . . . s ami a népet illeti, aligha van a világtörténelemben valami elszomorítóbb, mint a Mózes népe története“.

„Vallási méltatlanságokat szenvedtek s szenvednek ama népektől s népek között, kiknek Istent s vallást adták s kiknek hitéhez, reményéhez s bizalmához — szent irataikból — kifejezéseket s formulákat, énekeket szolgáltatottak“.

„Vallásának (már mint Mózesnek) alkotmánya a tízparancsolat; ebben nyilatkozik az ó-testamentumi igazságosság, mely nélkül egy nép sem élhet, s melylyel egy nép sem halhat meg. Az erkölcs a mózesi vallás alapkövetelménye s mivel ő ezért működött, örök időkre szólólag működött. A mennyiben az igazságosságért harcolt: annyiban tertvére ő Zoroásternek, Confuciusnak, Buddhának, Sokratesnek és Jézusnak“.

„... a héber hős a hit szemeivel előre látta a modern tudomány legnagyobb vívmányát s rendszert, a törvények összhangját, a fajok és népek egységét; művészet, tudomány irodalom, államkormányzás — mindannyian egy oltárnál, az igazságosság oltáránál kell hogy szolgáljanak és meghajoljanak... Nem sok istenre, nem három-egy istenre, hanem a mindenekben Egyre van szüksége a léleknek s az emberiségnek“.

Azért idéztem hosszasan e tétéleket, hogy bebizonyítsam, miszerint a modern zsidó és modern keresztény irodalom között nincs diszharmonia. Jenkin Lloyd Jones munkájának mintegy öntudatlan folytatása, kiegészítője Wenetiener érdekes könyve s igaza van a szerzőnek, ha úgy a kereszténység antisemita részét, mint a zsidóságnak azon tagjait, kik a három-egy Isten hitet tisztábbnak, előnyösebbnek tartják magukra nézve a XX. században — felvilágosítani kívánja.

En, ebből a könyvből ítélve, a modern zsidó és modern keresztények törekvését egynek látom, mely, ha úgy az egyiknek, mint a másiknak még nehezen sikerül — sem a mózesi, sem a krisztusi vallást nem lehet érte okozni, hanem igenis az általános erkölcstelenséget és általános lelkiismeretlenséget!

Sokat, nagyon sokat kell még ennek a két derék vallásnak küzdeni a sötétség ellen, míg csakugyan „hitben és szeretetben“ egyesíteni fogják a világot!

És e szent reménységben hadd idézzem végül Wenetiener végszavait, az Ó Testamentum klasszikusan szép próféciait:

„S valamennyien összetörik kardjaikat kapákká s dárdáikat vincellér késekké; nem emel majd nemzet nemzet ellen kardot s nem tanulnak többé háborut“. (Ezsai. II. 4)

S lakozik majd a farkas a báránnyal s a párduc együtt heverész a gödölyével; borjú, oroszlánköllyök s hízó-barom együtt — és egy kís fiu vezeti őket. Tehén és medve legelésznek, együtt heverésznek kölykeik, az oroszlán pedig, mint az ökör, szalmát eszik. S a csecsemő a vipera lyuknál játszik s az

elválasztott gyermek baziliszkus odujába nyujthatja kezét. *Nem ártanak s nem rontanak egész szent hegyemen*, mert megtelt a föld az örökkévaló megismerésével, mint vizekkel, melyek a tengert borítják“, (Ezsai. XI. h. 9.).

„És az örökkévaló fog uralkodni az egész földön; ama napon *Egy* lesz az örökkévaló és az Ő neve: *Egyetlen Egy*“. (Zakarija XIV. 9.).

„És léssen, ahelyett, hogy azt mondanák Izraelnek: Nem vagytok népem, majd azt fogják róla mondani: *Élő Istennek Gyermekai ők*“. (Hosea II. 1)

Ime a *munka, a béke és az egység* evangéliuma.

S mintha *viszhangként*, az „ösi talaj virágainak illatától megittasult“ szelid hangot hallanók az evangéliumból megcsendülni: „*Boldogok a békességre igyekezők, mert azok Isten fiainak mondatnak . . .*“ (Máté evang. V. 9.)

Perczelné Kozma Flóra

Apró történetek.

Fergeteg.

Évekkel ezelőtt valami ügyes-bajos dolgomban Dobó András házához toppantam be. Eppen valami házi perpatvar járt le. Én is hallottam egy pár szót a végéből, de egyet sem mondhatok el itt. Különbén is nem szeretek ajkamra venni ilyesmiket. Ebben persze András urammal nem értünk egyet. Remélem azonban, hogy csak egyelőre, mert világért le nem mondanék arról, hogy székely atyánkfíat káros szokásáról meggyőzni iparkodjam. Ime, a mi páros viaskodásunk — dióhéjban.

— No, ez aztán volt furcsa beszéd András uram! . . .

— Bizony volt ez, tanító úr! Így tartom én rendben a cselédjeimet. Lássa é, be szépen ülnek most ott a sarokban! Aztán meg az asszony is meghúzta a bagariát. Így kell nekik azt a fűzfán füttyölő . . .

Jól van András, jól van (kissé alább becsültem a székelyt), látom én már, hogy ehhez maga jól ért. De én a további hasonló jókra nem vagyok kíváncsi. Azt azonban szeretném tudni, hogy gondolta néha öreg napjaira? Azokra az időkre, midőn nem maga lesz a családi élet *fergetegje*, hanem talán a középső vagy kisebbik fia. Nem fél, hogy akkor ezek a szitkok a kend fejére vissza szállanak. Mert hát a gyermekek tanulnak s némely dolgokat nem felednek el.

— Dejszen, próbálná csak valamelyik . . . — szólt András gazda.

— Biztos lehet arról, hogy nem is próbálgatják, hanem egyszerűen megteszik és gyakorolják. Megteszik azért, mert nem is tehetnek egyebet. Hiszen a szives, szép szóhoz nincs szokva szájak. Arra kelmed nem tanította. Nem úgy cselekedett, mint az okos kertész, ki veteményéből a gyomokat kihányja, hogy a nemes palánta nevekedhessék, hanem éppen fordítva. Ne nézzen haraggal reám, hiszen jóakarója vagyok. Azt is tudom, hogy nem készakarva cselekszik rosszat, hanem megszokásból. A való az, hogy kelmed saját gyermekeinek ellensége.

De erre már felszisszent Dobó uram s majd kérdőleg, majd szemrehányólag nézett reám. Valamit hebegett, de nem tudtam belőle semmi értelmet kihámozni. Végére is keserű hangon kérdezte:

— Én gyermekeimnek ellensége? Én, a ki ruhájukról, élelmükről fáradtsággal gondoskodom? No, már ezt mégsem mondhatja tanító úr! . . .

Őszintén megvallom, hogy előre kissé nehezen esett ezt a külvömben elég jó embert bántani

— Igen, igen, ellensége! Meg ne ütődjék rajta. Hát kelmed nem tartaná ellenségének, ki rétvét útszéli kavicsokkal dobálna tele? Hátha vetéshatárába konkolyt s más gyommagvakat szórna valaki?

— No, már azt szeretném látni! Csendes ember vagyok portámon kívül, de már akkor én is a fejelágyára ütnék annak a hitványnak . . .

— A hány szó, annyi hiba. Portáján kívül csendes ember? Hát miért nem azon belől is? Talán többel tartozik másoknak, mint a családjának? Hiszen lelki javainkat is előbb a család tagjai között kell szétosztanunk. A másik hiba pedig, hogy a konkolyvetővel szembe nézne s magamagával nem mer szembenézni, holott ez a legközelebbi ellensége hinti a család népe között a konkolyt.

— Bocsánatot kérek, szó a mi szó, hibás vagyok, de . . .

— Itt nincsen semmi „de“. Kelmed káromkodó ember, punktum. Nem elég, hogy önmaga lelkét beszennyezte e fertőző betegséggel, gyermekeit s ezek útján unokáit is lelkileg megmeteljezi. Hogy legyen Isten áldása népes családján? Hanem hát nincs is miért beszéljek tovább. Ugy is hasztalan volna. Aldja meg az Isten!

Kezet adtam s indulni készültem. Holott igazában csak úgy tettem, mintha menni akarnék. Jól tudtam én, hogy a vágott sebet néhány flastrommal be kell ragasztani. Még pedig olyan formán, hogy az orvosi kurának tiszteletdíja a javulás ígérete legyen. Így is történt s mondhatom, hogy Dobó András életében tőlem bucsúzott el a legmelegebb kézzszorítással.

Azóta a sors engemet is meghordozott jobb és bal karjáu, váltogatva. De nem zugalódtam Hol a *tanítvány* már nem káromkodik, ott a mesterének zugalódni sem illő. Hogy pedig Dobó András beváltotta ígérétét, bizonyosságául álljon itt a következő levél:

Tisztelt tanító úr!

Háládatos szívvel írom ezen leveletem. Kivánom is, hogy egész háza népestől találja friss és jó egészségben. Emlékszik-e arra, hogy 4 évvel ezelőtt pirongatásaival, hogy megviselt? Két napig voltam betege, de már kigyógyultam egészen. Az a nap az én ujjászületésemnek napja. Azóta házunknál kevesebb a füst és több a meleg. A jó Isten neve pedig csak imádságainkban és dicséreteinkben fordul elő. Csupa gyönyörűség, mikor a kicsi Ferkő így imádkozik:

Ki adsz ruhát, kenyeret,
Áldott legyen szent neved!

Nem szidalmakkal, hanem imádsággal, pacsirtaszóval van most tele a ház. Ezt tanító úrnak köszönjük Isten áldja meg érte!

Ha elszabadulhat abból a czifra városból, jöjjön el hozzánk. Akad egy kis meleg rétes és palacsinta. Senki sem adja jobb szívvel tanító úrnak, mint az anyjok. Ő tudja, hogy miért. Talán, hogy elégette az én rossz fátat, melyből sokat tüzeltem a háznál.

Varjas, 1906. január 5.

Igaz tisztelettel:
Dobó András.

U. i. A szomszédunkban olykor még hallatszik egy-egy erős *Miatyánk* Nem küldhetne oda is abból az orvosságból — egy kávéskanállal? . . .

Az utóíraton egy kissé még gongolkozom.

Tarcsafalvi Albert.

Kolozsvári levél.

Kedves bátyám! Mindenki kíváncsi a világ folyására s így tudom, hogy bátyám is érdeklődik a kolozsvári ügyek iránt. Mi itt a városon sokkal szerencsésebbek vagyunk, mint a falusiak, mert a világ annyira be van szöve táviró- és telefonhálózattal, hogy a föld tulsó oldalán történeteket is meglehet tudni.

Mikor a nyáron a muszkák a japániakkal békét kötöttek, mi már 12 óra mulva, rövid 24 óra alatt tudtuk Igy, szumoru szívvel bár, de meg tudjuk azt is még az nap, mikor a törvénytelen kormány szolgáját beiktatják a mi vármegyénkbe fő-japáni székébe.

Azonban nem tárgyalom ezt a szomorú ügyet hanem szölok a mi életünk folyásáról. Mert bizony azóta megváltozott a világ, mikor még bátyámék voltak lakói az unitárius főtanodának. Nemcsak az a különbség, hogy a régi szűk épületből átköltöztünk Kolozsvár egyik legszebb palotájába s a régi rosszul világító petroleumlámpák helyett gázlámpák terjesztenek kitünő világosságot, hanem megváltozott egész életünk. Most már a kosztózás sem olyan, mint még az én gyermekkoromban is volt, hogy reggelire hoztunk jó tordai pecsenyét, ebédre a Központiból vagy az Ács-féle vendéglőből 15 krajcárra vastagételt vagy aprópecsenyét, melyet néha takarékosági szempontból másodmagunkkal fogyasztottunk el s a vacsora pedig éppen olyan volt, mint a reggeli. Már tudniillik, hogyha volt pénzünk, a mivel vásároljunk.

Most azonban mindnyájan, gimnázisták és papnövédek együtt étkezünk két nagy teremben. Az étkezés mindennap pontosan meghatározott időben történik. Még pedig a reggeli 7 óraker, az ebéd fél egy és a vacsora fél hét óraker van. Az ebéd mindennap háromféle: leves, sült, vagy ehelyett sóbafőtt és vastagétel. A vacsora pedig ritkán tészta, legtöbbször pedig valami hús-étel. Tehát mégis csak jobb a mai diák-élet, mint volt régebben, mert most nem kell aggódnunk, hogy vajjon lesz-e mit együnk holnap. Akkor néha-néha megtörtént, hogy a pénzünk elfogyott és a hónap végefelé elfütyöltünk egy-egy ebédet. Most ilyen veszedelem nem fenyegetheti a diákokat. Csak akkor nem kapja meg jussát, ha a rendes időben nem jelenik meg. Olyan ez is, mint a zsidók bujdosása idejében a manna: aki korán nem kel fél, nem kap belőle. Így is van ez jól, mert ilyen nagy társaságot szigor nélkül nem lehet fentartarni. Étkezés előtt valamelyik papnövédek mindig imát mond.

Most közelebbről történtek a szép dolgok intézetünk falai között. A Dávid Ferencz Egylet három gyűlést tartott a kollégium disztermében, hol a papnövédek dalárdája mindenik alkalommal szépen énekelt. De legnagyobb nevezetessége ezeknek a gyűléseknek a dr. Boros György dékán előadása a „Bibliáról“.

Erről a szent könyvről sok mindent irtak és beszélnek. Némelyek azt mondják, hogy minden sora, minden betűje szent és csalhatatlan s az egész könyvnek minden részlete egyenlő értékű. Mások meg éppen semmit sem törődnek vele. Azt mondják, hogy az már régi, elavult dolog, nem sokat ér. Némely falusi ember csak arravalónak tartja, hogy legyen mibe tegye a fináncoktól kapott szeszfőzési engedélyt, a járásbíróshoz szóló behívókat s más ilyen fontos, de a bibliával összefüggésben nem levő iratokat.

A dékán úr megmutatta, hogy a bibliának ma is van értéke és hogy az ma is az élet sava. Azt is bebizonyította, hogy minden részlete nem egyenlő értékű, sőt a bibliai írók is tévedhettek. A Mózes törvényei sohasem olyan fontosak, mint az evangélium örökbecsű igéi. Azt is megtanultuk ebből az előadásból, hogy Jézus életét legjobban, legigazabban a Márk evangéliuma adja elő, mert azt Jézus halála után csakhamar megírta.

Ezekon az előadásokon roppant nagy közönség volt jelen s mindenki megtanulta, miképpen kell a bibliát olvasni, hogy az lelkünk nyugalmát minden körülmények között megtartsa.

A Dávid Ferenc Egylet dolgozott még ezután is.

Februárban és márciusban szintén voltak ilyen gyűlések. azonban ezekről nem számolok be olyan részletesen. mert olyan tudományos kérdésekről volt szó, ami bátyámat nem igen érdekli. De mondok mást, aminek tudom örvendeni fog. Kollegiumunk ifjusága nagyszerű ünnepélyt rendezett március 15 nek, a szabadság napjának emlékére. Hatalmas szavalatok, lelkes beszédek hangzottak el, s minyájan megesküdtünk még egyszer: „hogy rabok tovább nem leszünk!“

Itt van már a husvétii szünidő, de én nem leszek otthon, mert legacióba megyek, ami nekünk nagyon fontos, mert vidéket és embereket, szokásokat ismerünk s így tapasztalatokat szerzünk. Majd a jövő alkalommal beszámolok erről is.

Szerető öcsöce:
Beddi Pál.

„A vallás Tompa költészetében.“

Ezen czim alatt tartott *Józan Miklós* unitárius esperes magas szárnyalású felolvasást a *budapesti Dávid Ferencz Egylet* márczius 10-ki felolvasó ülésén. Megkapóan vázolta, hogy Tompa a természet keblén növe fel, annak tüneményei mögött az Istent látja, az ő örök dicsősége ragadja meg és készíti szólásra az igaz érzés egyszerű hangján. Így emelkedik a *láthatóról a láthatatlanra*. Így lesz, mint „az Úr égő csipkebokra“ az Isten és az emberi szív tolmácsává. Prófétai ihlettel és lendülettel lévén megáldva az egyszerű falusi lelkipásztor, avatott hirdetője lesz azoknak a vallási és társadalmi eszméknek, melyek a megvénhedett világot újjászülni vannak hivatva. Homloka fenségén, szíve tisztaságán elárulja „a felsőbb eredetet.“ Istentől nyeri ihletét. Az Isten személyes léte nem olvad fel azokban a gyönyörű képekben és hasonlatokban, melyek az „erős Isten csoda-

művét“ magasztalják. Lábaival a földet, de fejével az eget érinti.

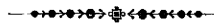
Tompa vallásos költészetében nem keresünk *dogmát* és *confessiót*. De hiába is keresnénk. Mert nem találunk. Keresünk az *általános és egyetemes* emberi érzést, mely az eget a földdel a költői képzelet szivárvány hidján egybeköti. Látjuk, hogy a vallás — csillag az égen és virág a földnek anyai kebelén. A vallás — a halandó test menyegzői ruhája s az idvezült lélek hervadatlan koronája. A vallás — *mindennapi kenyér* és az örök életnek itala. A vallás — igaz, mert a szív kitészete és igaz a költészet, mert a szívnek vallása.

Akárhányszor a hazaszeretet lobogó kitörése is nála vallássá magasztosul. A gyakorlati vallás pedig nála — *az élet művészete*. Hit, remény s szeretet nemes versenyre kelnek, hogy gyógytassák az emberiség sajtó sebeit. S míg ő magának is bőven kijut a testi-lelki szenvedésből, költészetének dús lombozatu fáján ott ringatózik a Noé fehér galamja, zöld olajágot tartva csőrében. Az *új élet* reménye, még a nagy nemzeti romok közepette is, megnyugtató és boldogítja . . . Tompa költészete nemcsak alkalmazza és kommentálja az evangéliumot: *az maga is evangélium*.

A mély eszméket tartalmazó tanulmányt nagy és előkelő közönség hallgatta végig, elismeréssel adózva egyuttal *Kordin Mariska* énekművésznő (egyletünk önzetlen jó barátjának) és *Payer Margit* a m. k. opera tagja remek énekének, valamint *Mátrai B. Bélának*, a Nemzeti Színház tagjának, egyházunk buzgó hívének, ki Sajó Sándor „André“ című pályadíjnyertes költeményét mondta el nagy hatással és drámai erővel.

A felolvasást követő vacsorán megjelent a fővárosba viszszaérkezett Ürmössy Miklós egyleti elnök is nejjével, hogy örömmel köszöntse fel esperesünket, mint papot, költőt és igaz embert. Józan viszont őszinte hangon mondott pohárköszöntőt, melyben kifejezte mindnyájunk örömét, hogy őket ismét körünkben láthatjuk.

P. K. F.

Irodalom.

Csány-emlékkönyv. Öt és fél ivnyi terjedelemben egy kis füzetet állítottam össze Csány Lászlóra vonatkozó adatokkal és képekkel. Van köztük néhány új adat is; a többiek emléksorok, apróságok a jellemzésére, eredeti levelek, muzeumbeli okmányok. Bővezetésül Németh Elekné — Andaházy Irén irt szép méltató cikket, — emléksorokat Tuczay János és Németh Jenő, jellemző

apróságok vannak Königmayer Jánostól, Kászonyi Mihálytól, Balássy Ferencztől, Nagy Károlytól, s Utazás a Balaton körül című könyvből. Erdekesebb adatokat irtak bele id Tarányi Ferencz, Bogyay Máté, Kuzskó István; családi és közigazgatási ügyben hét levele a Bogyayak sármelléki könyvtárából; a kolozsvári 48—49 tört. orsz. Ereklje Muzeumból 32 rendelete, kiáltványa; Novák Mihálynak „Világostól az akasztóáig“ című felolvasása, Borbély Györgynek a vértanuk ünnepén elszavalt „Föltámadunk“ . . . című rapszódíája Csányról; Megjegyzések stb. Egy kiáltványa eredeti lenyomathan, két levele eredeti kéziratban, egy mellképe, egy állóképe (Barabástól) s a kerepesi sirköve, együtt hét kép. — A könyvecskének 1 korona az ára; diszkötésben két korona. A jövedelem a Csány-szoboralapra megy, s ezért igen szeretném, ha minél többen megvennék. A könyv ma készült meg, s akik megrendelték azoknak pár nap mulva elküldöm. Rendeljék meg mások is. *Borbély György.* Zalaegerszeg.

Számadás.

M. községben nagyon fellendült a szesz-ipar. Természetesen a nagyarányu fogyasztás miatt. Ennek pedig egyenes következtéseként jelentkezett a vagyoni és erkölcsi romlás, pusztulás. A tiszteletes igazi lelki bánattal szemlélte a szomorú állapotokat. Próbált a szörnyü ellenségnek utjába állani. Mindhiába. Már-már rossz néven vették az atyafiak, hogy miért „izetlenkedik“ mindig a pálinkafogyasztásról. Ekkor támadt egy mentő gondolata. Minden mellékes dolog felelmegetése nélkül arra kérte híveit, hogy bevételeiket, kiadásaikat jegyezzék fel. Vezessenek számadást. Sokan megcselekedték. Némelyek az év végén ilyen kiadási tételeket találtak a rokonnemüek összegezésével:

Állami adóba	16—	kor.
Községi pótagóba	4 50	„
Húsért	12—	„
Pálinka, bor, sör	115 —	„
Dohány, szivar	48-20	„ sth.

Ezek a számok már megdöbentőleg hatottak. Bebizonyult, hogy maguknak és gyermekeiknek testi táplálását elhanyagolják, de annál többit áldoznak időrabló és egészségrontó élvezetekért. Még a sokszor felelmegetett adó is csak csekély része kiadásaiknak. A megfontolóbba gondolkoztak és cselekedtek. Előre felére, azután harmadára szállították le a céltalan kiadást. S ki egyszor a jó utra lépett, gyorsan halad

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Püspök úr névnapja.** Kollégiumunk ifjúsága minden évben talál alkalmat arra, hogy főpásztorunk iránt való szeretetének és hálájának látha ó jelei is legyenek. Így névnapja alkalmával mindig egy kis ünnepélyt szokott rendezni, amit az idén annál nagyobb lelkesedéssel és bensőséggel tett mert ez év főpásztorunk papi működésének ötvenedik éve. Az ifjúság gondoskodott is arról, hogy ez évet valamivel emlékeztetéssé tegye. Még pedig azzal, hogy a tanári kar és az egész tanulócsoporthoz kitűnő vezetése alatt lévő gimnáziumi dalárda több szépen sikerült énekszámmal. A theologiai ifjúság érzelmeit Kiss Sándor tolmácsolta szép, lelkes szavakban, a gimnáziumi ifjúság nevében pedig Bedő Ferenc VIII. o. t. beszélt szintén lelkesen és nagy hatással. A püspök úr atyai hangon, a szeretet igaz melegével köszönte meg a lelkes óvációt, intve az ifjúságot szorgalomra, kitartásra. Az ifjúság pedig azzal az ószinte óhajjal távozott, hogy még sokszor, de sokszor hallhassa a püspök úr atyai tanácsát.

Új papjelöltek. Az unitárius papnevelő intézetnek három szorgalmas növendéke: Gálfi András, Pap Gyula és Szén Mihály közelebről letették a szakvizsgálatot s a vizsgáló bizottság ajánlatára az E. K. Tanács fölvette őket papjelölteknek. Most már várják a meghívást, hogy szolgálhassanak az ur szülőjében hűséggel és, reméljük, haszonnal

— **Hódmezővásárhelyi** volt kántorantónók — Vajda Antal — február 11-én vett búcsút az egyházközségtől és hiveitől. Egy évi munkássága után a hivatás kivánataival indult új állomásra helyére. Helyét az egyház Boros Áron hetesi adminisztrátorral töltötte be, a kinek ünnepélyes beiktatása március 4-én volt. Zsufolásig megtelt imaházunkban örömmel láttuk és szeretettel fogadtuk a más vallásnak nagy seregét is, kiknek

oly szépen megnyilatkozó rokonszenve valóságos ünnepé avatta a beköszöntőt. Boros Áron atyában jóra való, munkaszerető embert kapott egyházközségünk, ki első föllépésével bizalmat nyert személye és működése iránt. Az istenliszteleit végén a mi nagylelkű ősz gondnokunk — Kovács József — könnyes szemekkel mondta el az 1843. évben országszerte elrendelt imát a hazáért. Az ima után a nagyszámú közönség meghatva énekelte el a legkorszerűbb szoltárt: „Szánd meg Isjen a magyart“. Ez lesz a mi bezáró énekünk minden vasárnapon, valameddig az úr megelégszi az ő népének sanyargatását. Barabás István.

Március 15 minden igaz magyar ünnepe, mert az új Magyarországnak születésnapja. Már 58 éve született s mintha azt gondolták volna, hogy közönséges halandó emberrel van dolguk, ezt a szép évszámot az életkor végső határának nézték, halálos betegségbe sodorták, sőt halotthirét költöttek s már-már kezdték szövegezni a torra szóló meghívót. Csalódtak, mert március 15. nemcsak akkor volt születésnapja, hanem most is az. Ujraszület mindannyiszor az a kit halottnak szerettek volna látni az örökségre sovárgó atyafiak. Nem érik örömét. Oly ifju s oly erős, hogy még csak ezután akar élni. Gyermekében nagy reménységünk van. Meg tudják becsülni. Ez évben is gyönyörű ünnepségekkel tisztelték meg az egész országban Nagy elismerés illeti az unitárius kollégium ünnepén közreműködött ifjakat: Bodoczy Sándor papn. (ima), Oszvát Árpád VIII. (ünnepi beszéd), Fekete Sándor VIII., Rédiger Géza VIII., Zoltán Sándor VIII. (szavalat), az énekkart és az Apolókört

— **Kálvin szövetség.** A sárospataki református lapokban van fölvetve egy jótékony egyesület eszméje. Ez egyesület megvalósítása esetén „Kálvin szövetség“ címet viseli s célja igen sok nemes ügynek pártolása s a vallásos eszmék terjesztése. Ez egyesület munkássága kiterjed az alkoholizmus ellen való védekezésre, a kivándorlás megakadályozására s a még mindég megoldatlan, sőt

félremagyarozott szociális kérdések megoldására. Szóval a munkás szeretetnek egy intézményét akarja megvalósítani, ami éppen oly dicsőretre, mint kötetésre méltó eszme.

Ütő Lajos nyug. kálnoki lelkész elhunyt 78 éves korában. A derék lelkész fölötti részvétünknek bővebb kifejezést is szándékozunk adni.

Lelkészköri értekezlet lesz valóságos nügépril. hónapban Székelykeresztúrt.

— **Az állam és egyház szétválasztása Franciaországban.** Franciaországban a katolikus papság tiltakozása ellenére is az egyházat külön választották az államtól. A katolikus papság s a hívek orthodox része ma is ellenállani próbál e felvilágosult törvény végrehajtásának, a zsidók azonban semmi akadályt nem gördítenek a templomi javak leltározásába. Sőt a francia zsidó társadalom vezetői szakítani akarnak vallásuk orthodox tételeivel, hogy az emberiség lelki szükségleteivel együtt haladhasson. Ezért azt hirdetik, hogy a zsidók tartásuk az istentiszteletet francia nyelven, csupán néhány héber ima maradjon meg a régi nyelven, a hitszónoklást ne csak a papok végezhessék. A legvezetesebb az, hogy a rendes istentiszteletet vasárnap tartásuk, szombatot csak rövid istentisztelet tartásával az orthodox és konservatív elemek számára.

Kidében nagyszabású estélyt rendeztek febr. 24-én az unitártus templom belsejének kijavítására. Fülöp Mózesné fáradságot nem ismerő munkássága hozta össze a kidei asszonyokat e nemes áldozatra. Az estélynek minden pontja szépen sikerült.

Énekelt a kidei ifjuság Gál Sándor vezetésével. Monologot szavalt Fülöp Nella Énekelt Csákány Ágnes. «A kincskereső» c. népszinművet előadta az ifjuság. Monologot adott elé még Jakab István. A kegyes nők műsoros estélyén a vidék előkelősége jelen volt. Erkölcseleg és anyagilag fényesen sikerült mulatságon felülfizettek: Br. Petrichevich Horváth Kálmán 20 kor., Ferencz József unit püspök 10 kor., Benkő Mihály 20 kor., Péterfy Dénes, Hanko Veres Károly, Zsombori János,

Barra Mózes, Darko Lajosné 10–10 kor., Dr. Boros György, Tóth Albertné 5–5 korona, dr. Csornatony Gyula, Boga Pál 4–4 kor., dr. Gspann Károly, Novák Béla 3–3 kor., Teleki Kata, Aranyosi Miklósné 2–2 korona, Szász Lujzi, Székely János, Tóth Lajos, Sándor Mihály 1–1 kor. Ballo Lajos 2 kor. 80 fillér, Sinko Cintia 3 kor. 90 fillér, Szilágyi György, Deák Zsigmond 50–50 fillér, Csákány Károly 30 fillér, többen 2 kor. 10 fillért. Boga Erzi egy gyönyörű asztalfutót és egy disztörököt ajándékozott az egyháznak Tiszta jövedelem 168 kor. 6 fillér. A jövedelemért hálás köszönetet tolmácsolja a kidei unitárius presbiterium mindazoknak a kik az egyház jótékony célú estélyén ily szép anyagi és erkölcsi sikerhez hozzájárultak. Említést érdemlő és igazán dicséretes jelenség, hogy a nők, u. m. Fülöp Mózesné, Gaál Sándorné, Zsombori Jánosné, Darko Lajosné semmi fáradságot és áldozatot nem tekintve női buzgósággal munkálkodtak a templom rendbehozásán, nem különben ez egyház minden egyes tagja s különösen Boga Erzi, a ki oly szép áldozatot hozott egyházközségünk oltárára. Egyházam nevében újból hálás köszönetet mondok. Kide, 1906. március 12-én. Fülöp Mózes lelkész.

— **„Magyar védő egyesület“** alakult Budapesten, Kolozsvárt és a ország több részében, mert vagyonunkat, munkánkat, tehát vérünket és életünket is cseppenként kiviszik külföldre s legközelebbi ellenségünk kezébe Ausztriába. Aki ad valamit a házára és a saját boldogságára, csak a legutolsó szorultságában vegyen idegenben készült portékát. A magyar áruk védőjeggyel vannak ellátva.

A genfi vallásügyi konferencián tartott nagyszabású beszédek megjelentek egy derék könyvben francia, angol és német nyelven, s a magyar kiadás is készül már. Ez arról lesz nevezetes, hogy nemcsak unitáriusok, hanem más egyházhoz tartozók, nemcsak férfiak, hanem nők is részt fognak venni a fordítás munkájában. A könyv szeptemberben fog megjelenni a könyvpiacra.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A Dávid Ferenc Egylet házi estélye március 3-án rendszeren és kedélyesen megtartott. Aggódva gondoltunk a sikerre, mert a zavaros politikai helyzet miatt a társadalom hangulata bizonytalan volt, de ezt az estélyt kitüntette a mulatni szerető közönség. Nemcsak Kolozsvárról, hanem vidékről is sokan jelentek meg, miben főrése volt érdemes egyleti elnökünknek és Haller Rezsóné, derzsi Ballók Károly, Ferencz József, Zsakó Istvánné, Fekete Gábor, ifj. Pataky László, Székely Mózes védnökeinknek és a rendező bizottságnak. A felülfizetéseket hálás köszönettel nyugtázzuk: Fekete Gábor 30, Fangh Istvánné 3, Fangh Erzsébet 3, Haller Rezsóné 50, Ferencz József püspök 40, Reitter Aladár 14, dr. Ferencz Ákos 4, Csifó Salamonné 4, Ballók Károly 30, Kovács Kálmán 2, Br. P. Horváth F. 4, Hosszu László 4, Székely Mózes 25, Zsakó Istvánné 25, Sweitner Mihály 2, Nyirő Géza 2, ifj. Pataky László 40, dr. Ferencz József 9, dr. Nyiredi Géza 2, N. N. 4, Végh Mihályné 5, Gyulay László 6 koronát.

Dávid Ferenc Egylet felolvasó gyűlése. Március 18-án kollegiumunk dísztermében a Dávid Ferenc Egylet igen sikerült felolvasó gyűlést tartott szép számu közönség jelenlétében. A papnövédek dalárdájának szépen sikerült éneke után dr. Boros György, az egylet fáradhatlan munkásságu titkára megnyitotta a gyűlést s így megkezdődött a minden részletében érdekes program. Fangh Erzsébet „Ruskin életeről” éppen oly értékes, mint az érdeklődést mindig lebilincselő felolvasást tartott. Nagy Dénes képezdei növendék jól sikerült szavalata vonta magára a figyelmet, majd meg Répay Dániel képezdei tanár olvasott fel: „Terjed-e a vallástalanság?” címen A mély gondolatokon, liberalis gondolkozáson és tiszta vallásos érzésen felépült munkát nagy tetszéssel fogadta a közönség. Ki s Sándor és Kelemen István duettel, majd Kiss S. soloval nyújtottak szel-

lemi élvezetet a hallgatóságnak. Végül az elnöklő dr. Boros György méltatván a közreműködők érdemeit, a gyűlést bezárta. (b.)

Uj tagok. A f. egyleti évben az uj tagok száma közeledik a százhoz. Legnagyobb számot kaptunk Kolozsvárról, azután Budapestről (13), Benke Elek urnak 3-at köszönünk. A marosi f. egylet 16, az udvarhelyi 3, Kiss Jakab úr Kövend 3, Hadházy Sándor. Úrmösi Kálmán, Péter Sándor, Ekárt Andor, Barabás István, Bálint Simon úr szives buzgósággal működtek a taggyűjtésben. Köszönet érte.

Biztató h'r. Egyik lelkészünktől kapjuk a következő sorokat:

„Mint a Közlönyből látom, a népies számok ez idő szerint még nem részesülnek kellő párolásban, a mi elég sajnos; mert el nem vitatható, hogy ezekből népünk sok kedves és hasznos dolgot tanulhat és hogy csakugyan tanul is, mutatja az a meleg érdeklődés, melylyel az újabb számok megjelenését várják s melylyel a már kézben levőket szomszédságosan csoportokba gyűlve esténként olvasgatják. Én bízom, hogy a Közlöny iránti közöny a többi községekben is elfog enyészni s helyét a legodaadóbb támogatás fogja elfoglalni. Csak kintartás! Ily áldásos törekvésnek nem maradhat el a sikere!”

A budapesti Dávid Ferenc Egylet pénztárába foiyó év március 1-ig a következők (1—77) fizették be tagdíjaikat: Csontos Alajosné 1905., Kunfalvy N. 1905—909., dr. Mezey F. 1903—907., özv. Liptay Lajosné 1905., dr. Székely A. 1904—905., Maár Gyuláné 1904—06., dr. Gothárd Zs. 1905., Botár János és Imre 1905., Jubász L. 1905., Pünkösty Ferencné 1905—907., Benedek Dezsóné s gyermekei 1905., Baronyay Józsefné 1905., Józsa Mihály 1905., Szerényi A. 1906., özv. Derzay Károlyné, Ajtay Gyuláné és Horn Istvánné 1905—906., Stolz Lárolyné és Fábry család 1905., dr. Máté Sándor 1905., dr. Bedő Albert 1905., Gömörly Károly és neje 1904—

905., Fábry Berta 1906—910., M. Farkas Sándor 1905., Darkó Béla 1906., Pongrácz B. 1905., Dimény család 1906., Mikó Miklós 1905—06., özv. Bókay Jánosné, özv. Kozma Ferencné, Schédius Paula, Solymossy Mária, dr. Polner A., dr. Bókay Árpád es neje, dr. Polner Ö., Prof. Bckay János, Kozma Andor, Berkes Imre, Lukács Szidonia, Belcsik K., Jeszenszky Sándorné, özv. Kandó Lászlóné és Duret Cecil 1906., Török Kálmánné 1906., Denz Adolfné 1905., Kozma Dénes 1906., Szinte G. 1905., Bodnár Zsigmond, Csiky P., M. Irahovszky Julia, Somlyay Árpád, Springmann F. 1906., özv. Somlyay Gyuláne és Buzogány nővérek 1905., Somlyay Kálmán 1904—5., Tanács Jánosné 1904—8., Faragó Samu Léva 1905—6., Grossman F. és Ajtai Kovács Albert 1906—10., Grádl Sándor, Pessi Giovanni és Margit, dr. Reich Péter 1906., Schulek Geza 1906-7., Suciú Silvius 1904—6., Stojits J. 1905—6. Hátrálékos és tolyó tagdíjakat köszönettel veszi és nyugtázza Jozan Miklós főtitkár, Budapest, V. Kohári-u. 4. II. 16.

Dr. Bedő Albert nyug. államtitkár 50 K.-val alapító tagjaink közé belépett. Köszönettel jegyezzük fel még a következő adományokat: Rodakovszky Józsefné 4 K., Kisfaludy Zsigmond (Temesvár) 4 K. 10 fillér, Maar Gyuláne, Török Kálmán és P. E. Á. 2—2 korona.

Köszönetnyilvánítás. A budapesti Dávid Ferenc Egylet „Évkönyveire” újabban adakoztak: Budapesti Unitárius egyházközség és Névtelen 100—100 k., Mészöly Dezső 20 K., K. Nagy Miklós Szilágyszeg 10 K., Gombos Sámuel Sz.-keresztur 6 K., Kisgyörgy Sándor Vargyas és Csegezy Mihály Torda 5—5 k., Dr. Boros György gyűjtése: 3 korona 10 fillér, Homoródvárosfalvi unitárius egyházközség és Dimény Mózes 2—2 kor. Fogadják a jókedvű adakozók egyletünk hálás köszönetét. További adományokat köszönettel vesz és nyugtázza Jozan Miklós főtitkár, Budapest, V. ker. Kohári-u. 4. II. 16.

Az egylet pénztárába folyó év jan. 21-től március 22-ig rendes tagsági díjat fizettek: Varga István Kolozsvár, Kántor Józsefné Magurarekető, Zsakó Ist-

ván, Zsakó Istvánné, Comanescu Sándorné Kolozsvár. ifj. Szenási Ferencné Dés, Székely Sándor Sároberke, Nagy Elemér Arad, Zoltán Albert Kolozsvár, Fekete Benjámín Székelyudvarh., László Mihály Kolozsvár (1906.-ra), Kiss András Sepsiszentgyörgy 1905.-re, Fízi Katinka Nagyenyed 1903.-ra, L. Berde István Szolnok 1906.-ra, Barta Ferenc Verespatak 1904.-re, Szántó György, Papp Sámuel, Raffaj Zsigmond Verespatak, Dr. Zsakó Andor Hátszeg, Útő Sándor, Máté Lajos Izsópalaga, Ince Péter Budapest, Borbély Sándor Vác, Biró Andrásné, Fekete Dénes Kolozsvár, özv. Tóth Károlyné Nagyszeben, Sárdi Akos Hidalmás, Dr. Spányik József Daróc 1906.-ra, id. Borsi János Dévaványa 1901—1906.-ra, Darkó Lajos Nagyajta 1905—1914.-re, László Pál Abásfalva 1902—1903.-ra.

Előfizetési díjat fizettek: Geréb Ádám Szilágyszeg 1905—1906.-ra, Ferencz Gyula Gyalu 1906.-ra, dr. Demeter Lőrinc Székelyudvarhely 1899—1903.-ra, Simó Endréné Kiskapus 1904—1905.-re, Nagy Miklós Récsé 1906. ra, özv. Kocz Györgyné Nagyborosnyó 1904.-re, Szinte Ferenc Brassó, özv. Székely Andrásné Kolozsvár, Máté László Nagyenyed 1906.-ra, Egyed József Maroscsapó 1903.-ra, Májai Béla Budapest, Tornyos Ödön Budapest, Vass Pál Kolozsvár, Damolós Arpád Tamási, Süte Elekné Erzsébetfalva, Gál Sándorné Kide, özv. Nagy Józsefné Farkasmező, Nagy Pálné Körtékapu, Úrmósi Jenő Kolozsvár 1906.-ra.

Az aranyostordaköri fiókegylet pénztárába fizettek: Solymossy Iza Torda 1905.-re, Németh István, Borbély Péter, Botár János (Szilágyi), Botár János (igazgató) Kriza István, Botár István (gondnok), Botár János (Simoné), Csép János Torockó. Nagy Balázs, Csegezi Mihályné Torda 1906.-ra, Székely László 1900—1905.-re. Csegezi László 1903—1904.-re, Csegezi László 1905.-re, Unitárius gimnázium, Unitárius egyházközség, Albert János, Varga Dénes Torda, Létay Domokos Sinfalva Osváth Domokos Aranyos-Rákos 1906.-ra, Balázsiné Hévizy Lujza Torda 1905.-re, ifj. Bardóc Ferenc Torda, Máthé Sándor Bágyon 1906.-ra, Csép Mihály Márton Bágyon 1905—1906.-ra.

A kereszteri főkegylet pénztárába fizettek: Péter Jánosné A.-Boldogasszonyfalva, Kálmán Mózes Kiskede, Burszán Lajos Fiátfalva, Derzi Dénes Medesér 904—905-re, Kovács Sándorné Zilah, Gálfalvi Sámuel, Nagy Béla Sz.-Kereszter, Barabás István Tordátfalva 905-re, Szentannai Sámuel Sz.-Kereszter, Zöld Mariska M.-Andrásfalva, Olvasó-egylet Rava 905—906-ra, Raffaj Dániel Títel, Geréb Sándor A.-Boldogasszonyfalva, Kozma Miklós, Geréb Zsigmond Fiátfalva 906-ra. Barabás Lajos, dr. Szolga Ferenc, Lőrinczy István, Borbély Sámuel Székelykeresztúr 1906-ra, Kozma Dimén Énlaka 1906-ra, Erdős Mihály Csehétfalva 1906-ra, Sándor Géza Si-ménfalva 1905—1906-ra, Máthé Lajos Firtosvárja 1905—1906-ra, Ekárt Andor Csehétfalva 1905—1906-ra, Máthé Juliska Énlaka 1904—1906-ra, id. Papp Ferenc Kobátfalva 1901—1904-re, Lőrinczy Zsigmond Szentábrahám 1903—1904-re.

A küküllőköri főkegylet pénztárába fizettek: Kiss Sámuel Széplak 1904—1905-re, Nagy János Harangláb 1902—1905-re, Durugy András Dicsőszentmárton 1904-re, Unitárius egyházközség 1906-ra, Vajda Ákos 1899—1901-re, Gvidó Béla 1906-ra, Útő Lajos Dombó 1905-re, Biró Pál Marosszentbenedek 1906-ra, Szabó Albert Szókefalva 1905-re, Gvidó Mózes 1903—1904-re, Sándor Gergely Magyarsáros 1906-ra, Incefi Áron 1903-ra, Nagy Béla, Nagy Béláné Bethlenszentmiklós 1904-re, Gálfalvi István Harangláb, Gálfalvi Sándor Szász-dányán 1905-re,

Az egylet perselyébe ajándékoztak: P. D. 4 korona. Korona Bank Részvénytársaság Kolozsvár 25 kor. Lőti Gyula gyűjtése Sepsiszentgyörgy 16 korona 10 fillér. Tornyo Odön Budapest 2 korona,

Dr. Spányik József Daróc 2 korona. Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1906 márc. 22-én.

Gálfai Lőrinc pénztárnok.

Szerkesztői izenetek. „Menj az utcán szépen folyvást“ ilyen kezdetű erkölcsi intelmeket tanítottak tanítványainak a régi iskolamesterek. Nagy köszönettel vennők, ha olvasóink közül valaki beküldené e verset.

Egy jó barátunk. Azt írja becses levelében, hogy az Unitárius Közlöny téli számait egészen népiessé kellett volna tennünk s akkor mindenki vágyott volna utána. Hát erre elmondunk egy igaz történetet. Egyik székely községben nem volt egyetlen jó kut, sem a falu között sem a határon. A földmivelésügyi ministerium megvizsgáltatta a talajviszonyokat s a mérnök olyan forrást talált a falu fölött levő erdős hegy tetején, a mely kitűnő vízzel eltudta volna látni az egész falut. Hogy a község egyszerűmindentkorra ellegyen látva vízzel, ahoz csak tenyeres munkát kellett volna adniok, mert a csöveket csaknem ingyen megkapták volna. Örvendettek a felső részen lakók, de hallgattak a falu alsó végében, mert az ok kutjukba van annyi víz, a mennyi nekik elég. Nem segítettek a többinek s a vízvezetéséből nem lett semmi. A következő két esztendőben beütött az országos nagy szárazság. Az egész falunak nem maradt egy liter vize. Mindenki kénytelen volt a harmadik faluból a kenderáztató patyából szekérral hordani az ihatatlan folyadékot. Ekkor az alszegiek is szívesen vették volna, de már késő volt. Hát a ki a krajcáron nem kap, annak zsebében a bankó nem duzzad!

S. Gy. és K. M. A nyugtázások jövő számunkban fognak jönni.

TARTALOM: „A zsidóság eszméi és tanai“ az unitarizmus szempontjából. Perczelné Kozma Flóra. — Apró történetek. Tarcsafalvi A. — Kolozvári levél. Beddi Pál. — „A vallás Tompa költészetében“. P. K. F. — Irodalom. — Számadás. — i —. — Egyházi és iskolai mozgalmak. — Egyleti élet és munkásság.

Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt, Kossuth L-utca 10.